

Antykorupcja

<https://antykorupcja.gov.pl/ak/aktualnosci/13679,Panika-ekonomiczna.html>
17.05.2025, 11:30

Strona znajduje się w archiwum.

Panika ekonomiczna

18 września 1873 r. rozpoczęła się w Stanach Zjednoczonych największa panika ekonomiczna w historii. Spowodował ją splot dziwnych praktyk stosowanych na nieuregulowanym rynku, równie niekontrolowana ekspansja linii kolejowych oraz prowadzona polityka monetarna.

Za spekulacjami stał finansista Jay Gould, uważany za mistrza przekupstwa.

Gould przekonał szwagra prezydenta Ulyssesa Granta, Abela Corbina, by dołączył do pewnego „złotego interesu”. Nie jest pewne, czy Corbin wiedział o prawdziwym zamiśle Goulda i jego wspólnika, Jima Fiska,

Panika ekonomiczna

czy był tylko pionkiem w grze o wielką stawkę.

Cały proceder wyglądał się w następujący sposób. Finansista skontaktował się ze skarbnikiem Nowego Jorku, Danielem Butterfieldem, który odpowiadał za sprzedaż złota, przekazując mu 10 tys. dolarów (przy rocznej pensji urzędnika 8 tys.). Butterfield twierdził później, że była to nieoprocentowana pożyczka. Następnie Jay Gould zaoferował zainwestowanie 500 tys. dolarów osobistemu sekretarzowi Granta, Horacemu Porterowi, który jednak odmówił. Niezrażony, zwrócił się do żony prezydenta, Julii, obiecując połowę zysków w akcjach o wartości 250 tys., jednak ona również odmówiła.

Kiedy prezydent Grant przyjeżdżał do Nowego Jorku, Corbin troszczył się o to, by zarówno Gould, jak i Fisk byli w pobliżu. Przebywanie w otoczeniu prezydenta i jego ludzi podniosło notowania obu panów w kręgach finansowych, a gdy ci zaczęli skupować złoto, jego ceny na rynku dramatycznie wzrosły.

Grant zorientował się, że został wykorzystany i ostrzegł Corbina, doradzając mu, by ten zaprzestał kontaktów z Gould'em. Jednocześnie prezydent zezwolił na większą sprzedaż złota. Corbin poinformował o sytuacji Goulda, który zaczął sprzedawać złoto, jednak nie powiadomił Fiska. Dwa tygodnie spekulacji na rynku niemal wstrzymały wymianę handlową Stanów Zjednoczonych, która oparta była na złocie. Kraj stanął na skraju paniki ekonomicznej.

Tymczasem Gould zainwestował zyski, w kwocie kilkuset milionów dolarów, w spółkę Erie Railroad. Został jej dyrektorem i przywłaszczył sobie ok. 12 mln z kasy spółki, samemu prowadząc i czerpiąc zyski z tzw. wojen kolejowych. Trafił za to do aresztu, z którego został jednak zwolniony za milionowym poręczeniem. Jego rządy doprowadziły do tego, że Erie Railroad przez ponad 75 lat nie wypłacała dywidendów.

Po zatwierdzeniu przez prezydenta Granta ustawy monetarnej, tzw. Currency Act of 1873, Gould i inni, którzy zainwestowali w linie kolejowe, stali się niewypłacalni. Banki zaczęły bankrutować, a panika rozpełtała się na dobre.

Źródła: digitalhistory.uh.edu; harpweek.com; history.wisc.edu; „Financial history of the United States”, tom 3, autor Jerry W. Markham

Opublikowano w dniu 18.09.2019 r.

przez Wydział Informacji i Edukacji Antykorupcyjnej GSz CBA

